

وزارت تحصیلات عالی
پوهنتون البیرون
پوهنځي شرعیات
دپارتمنت فقه و قانون

کتاب دپارتمنت فقه و قانون

سال تحصیلی ۱۴۰۳

ALBERONI UNIVERSITY

Authored by: Mohammad Faiaz Hamed

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگفتار

این دومین پلان پنج ساله دیپارتمنت فقه و قانون می باشد، که برای سال های (۱۴۰۳ الی ۱۴۰۵ش) تدوین گردیده است، این پلان در بر گیرنده دیدگاه ها و اهداف پلان استراتژیک، برنامه ها و تعهدات دیپارتمنت فقه و قانون، اهداف و تعهدات در نظر گرفته شده است، این پلان مبتنی بر پلان استراتژیک گذشته وزارت تحصیلات عالی و پلان استراتژیک دانشگاه البیرونی و پلان استراتژیک پوهنحی و یک سلسله موارد دیگر تنظیم شده است و هدف اصلی و اساسی پلان استراتژیک ایجاد یک اداره سالم، موثر، توانمند و با صلاحیت های علمی بوده تا بتواند در عرصه تولید دانش و تخصص در جامعه اکادمیک سهم ارزنده داشته باشد.

این پلان به صورت عمده بالای چند اصل اساسی که عبارت از شفاف سازی اداری، عصری سازی پروسه تحصیلات عالی، ارتقای ظرفیت علمی و بلند بردن کیفیت تحصیلات و مبارزه با فساد اداری تمرکز دارد.

مقدمه

دیپارتمنت فقه و قانون با وجود امکانات ناچیزی که داشته و دارد مسئولیت خویش را در برابر مردم و جامعه اداء نموده است، البته این دیپارتمنت از بدو تاسیس تا اکنون با چالش های بیشماری دست و پنجه نرم کرده، از جمله: عدم موجودیت کادر علمی کافی، نداشتن امکانات و وسایل الکترونیکی، نداشتن کتابخانه مجهز، نداشتن پرسونل اداری کافی تا بتواند امور محوله خویش را به صورت اساسی و به موقع ادا نماید.

معرفی مختصر دیپارتمنت:

دیپارتمنت فقه و قانون دانشکده شرعیات، یکی از مهم ترین دیپارتمنت های این دانشکده به شمار می رود که در سال (۱۳۷۷ش) در چوکات این دانشکده به فعالیت آغاز نموده، این دیپارتمنت از بدو تاسیس دانشکده شرعیات تا اکنون تقریباً (۱۲۴۴) تن دانش آموخته را که به تعداد (۸۸۹) از طبقه ذکور بخش روزانه و (۳۵۵) از طبقه ذکور بخش شبانه به جامعه تقدیم نموده است و با استفاده از کادر های علمی و مسلکی، با داشتن استادان مجرب و شایسته کشور، زمینه تحصیلات بهتر را برای علاقه مندان فقه و قانون فراهم می سازد، و از میتود های جدید و لوازم عصری که در اختیار دارد استفاده مینمایند.

منهج درسی در این دیپارتمنت در مطابقت با منهج درسی دیپارتمنت فقه و قانون دانشکده شرعیات دانشگاه کابل عیار گردیده و یک تعداد مضامین جدیدی که جوابگوی نیاز مندی های روز است، نیز در آن گنجانیده شده است. البته این دیپارتمنت طبق فیصله وزارت محترم تحصیلات عالی برای فارغان فقه عمومی اختصاص داشته، و نصاب تحصیلی مستقلی که قبلاً تدوین گردیده بود با یک مقدار تغییرات لازم در آن تدرسی می گردد. و سایر کار ها را مطابق به قوانین نافذه، لوایح و طرز العمل های وزارت محترم تحصیلات عالی کشور به پیش می برد، دیپارتمنت فقه و قانون نهایت کوشیده است که همیشه استادان لایق و ورزیده را با خود داشته باشد که روی این اندیشه فعلا استادان مجرب و کار آزموده در عرصه تدریس در آغوش این دیپارتمنت مصروف کار و فعالیت می باشند.

در این دیپارتمنت اطاق های درسی نسبتا معیاری موجود و دانشجویان از اندوخته های استادان مجرب به سویه دکتور، ماستر ولیسانس استفاده می نمایند. این دیپارتمنت کتابخانه مستقلی حجم کوچک در اختیار داشته، با وجود این استادان و محصلان این دیپارتمنت نیاز دارند تا از کتابخانه ایکه به سطح دانشگاه وجود است استفاده نمایند، سیستم تحصیلی در این دیپارتمنت از سال (۱۳۹۲ش) باین سو به سیستم کزیدیت عیار گردیده است که در سال (۱۳۹۶ش) برای اولین بار فارغان خویش را مطابق سیستم کزیدیت به جامعه تقدیم نموده است، البته یک دوره تحصیلی این دیپارتمنت تا مقطع لیسانس ، هشت سمستر می باشد.

معرفی استادان دیپارتمنت فقه و قانون با تفکیک رتبه علمی

- ۱- پوهندوی دکتور محمد سلیم مدنی سویه تحصیلی دکتورا
- ۲- پوهنمل دکتور محمد ابراهیم صافی سویه تحصیلی دکتورا
- ۳- پوهنمل مجاهد ابراهیمی (در جریان تحصیل دوکتورا)
- ۴- پوهنمل فضل الرحمن حقیار سویه تحصیلی ماستر
- ۵- پوهنمل نصیراحمد شریعتی آمر دیپارتمنت سویه تحصیلی ماستر
- ۶- پوهنیار محمد نسیم عظیمی سویه تحصیلی ماستر
- ۷- پوهنیار محمد فیاض حامد سویه تحصیلی ماستر
- ۸- پوهیالی محمد صفا کریم سویه تحصیلی ماستر

دیدگاه

تربیه کادر های علمی و متخصص در عرصه های قضاء، خارنوالی، و کالت دفاع و افتاء در قالب نصاب درسی معیاری و تأیید شده از جانب وزارت تحصیلات عالی و ترویج هرچه بهتر دانش مسلکی، اعتدالگرایی مذهبی و احترام به کرامت انسانی، تعمیم عدالت، همگرایی و تحکیم ثبات اجتماعی و سیاسی.

ماموریت

ارتقای دانشکده شرعیات به سطح یک نهاد علمی و تحقیقی مطابق نورم های ملی و بین المللی به منظور تولید و توسعه دانش با کیفیت مسلکی به منظور ترویج اعتدالگرایی مذهبی و نهادینه ساختن تقوا و ایمانداري، تربیه متخصصین، ترویج قانونیت، عدالت، فهم درست علوم شرعی و بمیان آوردن اداره سالم در کشور، قضا، ثارنوالی و کالت دفاع مطابق اصول شرعی که از جمله ضروریات اساسی محسوب می گردد، تا منحصث الگوهای جامعه در حوزه های مربوطه اشتغال یافته، مصدر خدمت به جامعه گردند..

دیپارتمنت فقه و قانون با ارایه خدمات بهتر، در اوقات روزانه، در بخش های آتی فعالیت می نماید که ذیلا تقدیم میگردد:

- ۱- تربیه و آموزش جوانان به منظور رفع نیاز مندی های موسسات تحصیلات عالی، نیمه عالی، مدارس دینی و ارگان های عدلی و قضایی کشور.
- ۲- ارایه خدمات تحصیلی و تحقیقی با کیفیت.
- ۳- فراهم نمودن و انتقال دانش و مهارت معارف اسلامی برای محصلان.
- ۴- بوجود آوردن یک محیط سالم علمی، با درک و احساس مسؤلیت های دینی.
- ۵- سهم گیری فعالانه استادان، کارمندان و محصلان در کار های عام المنفعه جامعه توسط ارایه خدمات مفید برنامه های آموزشی و سایر فعالیت های داوطلبانه به رهبری استادان و محصلان این دیپارتمنت

ارزش ها

ارزش ها و معیار های زیر برای تحقق اهداف و شروط اساسی دیپارتمنت فقه و قانون به کار برده می شود.

۱- کیفیت و برتری.

۲- آزادی و رعایت اصول آزادی بیان در چوکات قوانین اسلامی.

۳- رعایت حقوق و موازین اخلاقی اسلامی.

۴- احترام به کرامت انسانی.

۵- تحقق عدالت، برادری، برابری و اخوت.

۶- حفظ و حراست مقدسات اسلامی و تقویه اعتماد جامعه از قشر مزین با دیانت اسلامی.

۷- صداقت و همکاری متقابل.

۸- اصل شایسته سالاری.

استراتژی تحصیلی:

یک دوره تحصیلی تا سطح لیسانس هشت سمسטר و چهار سال می باشد، که در هر سال دو سمسטר و هر سمسטר با سپری نمودن (۱۶) هفته درسی به پایان می رسد. اما محصلین می توانند که مطابق لایحه کریدیت در چهار الی شش سال، دوره تحصیلی شان را تنظیم و به اتمام رسانند.

زبان اصلی تدریس در این دیپارتمنت مطابق قانون تحصیلات عالی زبان ملی دری بوده هر چند کتاب های اصلی علوم دینی را زبان عربی تشکیل می دهد. برای محصلان جهت مشارکت و باز دید از محاکم، محابس ثارنوالی ها در اوقات مناسب سیر علمی در نظر گرفته شده است.

در جریان سمستر هفتم و هشتم هر محصل طبق لایحه وزارت محترم تحصیلات عالی، مکلف به تحریر مونوگراف (پایان نامه تحصیلی میباشد) که موضوع آن با مشوره دیپارتمنت مربوطه تعیین و بعد از تحریر در محضر هیئت ژوری آرایه و از آن دفاع صورت میگیرد. مضامین اساسی و تخصصی که در جریان هشت سمستر تدریس می گردد، حدود (۶۰-۷۰) فیصد مجموع کریکولم را تشکیل میدهد که به گونه ذیل در نصاب تحصیلی احراز موقعیت نموده است:

۱- مضامین تخصصی (۵۶٪) مضامین را تشکیل میدهد؛

۲- مضامین اساسی (۲۹٪) مضامین را تشکیل میدهد؛

۳- مضامین عمومی و اختیاری (۱۵٪) مضامین را تشکیل میدهد؛

حد اوسط کزیدت ها در این کریکولم به (۱۵۰) کزیدت بالغ می گردد و حد اکثر آن (۱۶۵) کزیدت می باشد. دیپارتمنت فقه و قانون داوطلبان فقه را عموماً از طریق کانکور جزب می نماید، درحالیکه داوطلبان دیپارتمنت فقه و قانون همه از مدارس دینی می باشند که بعد از پیمودن پروسه کانکور شامل پروسه تحصیلی می گردند.

تحلیل عمومی دیپارتمنت

دیپارتمنت فقه و قانون دانشکده شرعیات غرض درک وضعیت فعلی و آگاهی از فرصت ها و تهدیدات موجود در کشور، با درنظرداشت مدیریت استراتژیک، تحلیل و بررسی ی را روی دست گرفته تا توانایی ها و کاستی های محیط علمی دیپارتمنت را شناسایی کرده و غرض رفع کاستی ها، رشد و توانایی ها اقدامات لازم را در دستور کار خود داشته باشد، از این که محیط بیرونی نیز بالای فعالیت دیپارتمنت تأثیر گزار بوده لذا تلاش می گردد که فرصت ها و تهدیدات در محیط

بیرونی را نیز طرف توجه قرار داده تا در فرصت مناسب اقدامات لازم روی دست گرفته شود.

وضعیت داخلی

بخاطر این که ظرفیت های موجود این دیپارتمنت شناسایی مجدد گردد، نقاط ذیل را مورد بررسی قرار میدهیم.

الف: داشته ها و توانایی ها

- ۱- داشتن کادر علمی: دیپارتمنت فقه قانون کادر های علمی با تجربه، پرتلاش و متعهد به سویه دوکتور، ماستر و لیسانس دارد که مدارک تحصیلی شان را از دانشگاه های معتبر داخلی و بین المللی بدست آورده اند.
- ۲- محصلان: بطور مجموعی محصلان دارای سطح دانش بهتر بوده و در این مسیر با انگیزه و هدفمندانه حرکت می نمایند زیرا تنها محصلان شایسته، لایق و توانا میتوانند از طریق کانکور با نمرات عالی در این دیپارتمنت راه یابند.
- ۳- امکانات: از امکانات عصری آنچه بدسترس است تا حد ممکن استفاده خوب صورت می گیرد.
- ۴- صنف های دیپارتمنت: فاقد پروجکتور و السیدی و غیره و سایل الکترونیکی بوده، گنجایش و ظرفیت صنف ها بگونه متوسط می باشد.
- ۵- فضای تحصیلی: دیپارتمنت فقه و قانون که در چوکات دانشکده شرعیات دانشگاه البیرونی فعالیت دارد دارای فضای مناسب تحصیلی و محیط آرام می باشد.

ب: کاستی ها

اول: در بخش نظام درسی

۱- نصاب درسی کنونی تا حدی پاسخگوی نیازمندی های امروزی جامعه بوده اما در کنار آن عاری از خلل و کاستی ها نیست. با وجود بخشی از روش های تدریس با یک سلسله مشکلات همراه می باشد، همچنان در بعضی موارد برخورد های سلیقه‌ی بدون در نظر داشت قوانین و لوایح سبب بمیان آمدن چالش ها و مشکلات می گردد. هر چند نصاب تحصیلی این دیپارتمنت با سایر دیپارتمنت های فقه و قانون دانشکده های شرعیات دانشگاه های کشور مطابق بوده اما شماری از اعضای کادر علمی این دانشکده التزام کلی به تطبیق آن نداشته باعث درد سر اداره، ضیاع وقت و سردرگمی دانشجویان می گردند.

۲- کزیدت های در نظر گرفته شده به این دیپارتمنت مطابق لایحه وزارت تحصیلات عالی بوده که محصلان را بعد از فراغت آماده ورود به دوره های ماستری، ستاژقضا و سازنوالی ها و سایر وظایف دولتی می نماید.

۳- عدم توجه مقامات محترم وزارت تحصیلات عالی کشور به ساختمان تعمیر دانشکده شرعیات با وصف همه تلاش های این اداره یکی از نشانه های بارز آن کمبودات دیپارتمنت فقه و قانون می باشد.